

Jedna priča iz Domovinskog rata

IZABRANE PRIČE

h,d,p,

hrvatsko društvo pisaca
croatian writers society

Studentica slavistike

- Mama, ima tople vode?
- Ima, u malom bojleru.

Uskoro je sa šamponom na kosi pod tušem fućkao pjesmu „Mali bojler”. Onda je „Mali bojler” otpjevao uz gitaru na radiju. I mi smo je pjevušili pod našim tuševima. Kupaonice su nam vapile za vodoinstalaterima. Bile su osamdesete.

- Ne diraj kiflice u tepsiji! Nemoj jesti vruće! Daj sjedni k'o čovjek za stol.

Ali trebalo je juriti. Konzultacije za ispit kod profesora na stomatologiji. I toliko krasnih cura po stubištu. Za svakom bi se trebalo okrenuti.

- Kolega, daj pridrži gitaru da ne uđem s njom k profesoru. Brzo ću ja.

Poslije u redakciju. Izgleda da će tiskati Najkraću ljubavnu pjesmu.

Za tu pjesmu baš se i nije mogao dobiti neki honorar. Imala je jednu riječ: Da.

Uvečer je režirao predstavu u Esperantskom klubu. Napisao je glazbu za songove, Premijera će biti u Antwerpen na kongresu. Tko glumi – ne plaća kotizaciju. A spavat će nas deset kod jedne Rade. Novce za put će naći Pajo, on piše molbe cijele dane.

- Daj, Antonije, miči se sa scene ovdje probamo za Antwerpen.

- Za Antwerpen? Da vam nosim kofere?

- Antonije, miči se. Počinjemo. Snježana i Štef. Scena pranja suđa. Antonije, ti u drugu sobu da ti dopišu ulogu, ak' hoćeš s nama.

René pogledava na sat. Ako brzo dođe autobus još će stići u Omladinski klub noćas. Tamo povremeno vodi noćni program.

Promocija njegove prve zbirke pjesama. Svi svečani.

- René, zbirka ti je najbolja, ali kog si vruga izabrao tu naslovnicu. Ma daj, zajebant!

Bila je godina 1982. Na naslovnici Renéova glava u lancima. Znali smo da bolje od nas pjeva, da bolje svira, da bolje piše. Nismo shvatili da i o lancima zna više od nas.

- Čuj, Mimi napravio seriju fotografija, René mu pozira s leptir-mašnom.

- Čuj, Renéva slika izašla u Heroldu: sjedi s okarinom na nekoj fontani u Louvenu, obukao majicu skulpturi iz koje pršti voda i svira. Cure oko njega udaraju takt.

René na glavnom trgu u Stockholmu, protestira protiv nuklearnog naoružanja u programu kongresa. Dan je sjećanja na Hirošimu. Na znak sirene cijela grupa njih baca se na tlo trga. Glume mrtve.

René diplomirao. Objavio tekst o svojoj diplomu, tuljcu koji ne otvara vrata.

- A ovo je Nevena!

Nismo je uzeli ozbiljno dok nam ju je predstavljao.

Nevena i René vjenčani i otputovali u Zadar. On s bijelim rukavicama na vjenčanoj slici, vukovarskom golubicom u kovčegu.

- Ma daj! Vjenčani?

- Sad traže posao.

U gostima kod Neven i Renéa. Vukovarska golubica napukla u putovanju do Zadra.

Nevena se žali:

-Imam problema s njim. Uvijek je stanovao u kući. Sad smo u bakinom stanu, kad susjed iznad nas dođe ujutro u kupaonicu, René skače iz sna i viče

- Netko hoda po tavanu!

Stalno kupuje origano.

- Fino miriši. Piše na njemu mravunac! Veli moja žena da je to origano i da sam već kupio tri kutije.

René piše haiku. Haiku na narječju kraja gdje je dobio posao. Selo u zaleđu Zadra zove se Žegar.

-Samo piši: Zubar-Žegar. Ko papa – Vatikan.

Prije nego smo stigli u Žegar doći popravljati zube, javio se iz Vukovara. Tu je, u kući djeda Jana. Rastao se. Preselio. Dobio posao. Poziva da dođemo, čim se situacija smiri. Ima plan za programe u Hrvatskom domu.

Djed Jan je u Prvom svjetskom ratu bio zarobljen u Rusiji. Čekali su ga devet godina. Onda je otvorio mali dućan s poljoprivrednim alatom u Vukovaru. Posao krenuo. Sagradio kuću. Kupio hrastov namještaj...

Kad je počelo bombardiranje Vukovara, prvo je odletio krov. Preselili su u podrum. Hrastov stol djeda Jana zaletio se u zid kupaonice.

Vidjeli smo mu sliku u novinama: René s pletenom kapom na glavi. U koloni. S vrećicom u ruci.

Puno kasnije brat je ispričao: 17.11. pucali su oko kuće. Lupali na vrata. Onaj tko je pucao dobio je lice. Bradu. Crvenu zvijezdu na kapi. Bijelu traku na ramenu, znak Belih orlova. Za pojasom nož. U ruci pištolj.

- Koliko vas ima?

- Troje.

- Imate tri minute da se spremite.

Mama navuče čizme. Treba ponijeti nešto hrane. Misli su joj kod kobasica. U brzini uzela je kutiju s nakitom. Poslije će shvatiti

da je uzela nevažnu kutiju s bižuterijom. Zlatnina je ostala Belim orlovima.

Skupili su ih u skladište Veleprometa.

- Tko je Srbin među vama?

Tišina.

René je imao francusko ime i češko prezime djeda Jana.

Ulazili su i svjetiljkom osvjetljavali lica u gomili. Prozivali su ih po trojicu. Kad je prozvan, popravio je naočale i krenuo prema vratima.

Brat je čuo njegov krik. I pucnjeve.

Nitko se od trojice nije vratio u skladište.

Majku je tri dana kasnije u Zagreb dovezao autobus. U trenirci, kako ju je zatekao Beli orao dok je lupao na njena vrata.

Brat je došao 18 dana kasnije, razmijenjen za Srbe.

René nije došao nikad.

Za rođendan, pripremili smo mu večer poezije. Pakirali kovertu. Renéova mama pripremit će kiflice za publiku.

Renéov bratić pomaže u lijepljenju maraka. Lupali smo žigove pošiljatelja na kovertu.

- Vi poznajete toliko ljudi. Poznajete li Csillu?

- Ne. Tko je to?

- To je jedna Renéova prijateljica iz Njemačke. Navodno da s njom ima dijete.

Odložila sam žig.

- René ima dijete?

- Ne znam. Možda.

- Csilla je mađarsko ime. Znači zvijezda. Zna li joj adresu?

- Ne.

- A prezime?

- Ne znam točno. Nekako na s.
- Tako se zove svaki drugi Mađar.
- Jeste li ju sreli?
- Pred rat René nas je upoznao s njom. Renéovoj mami se nije svidjela.
- A gdje sad ona živi?
- Ne znam. Živjela je kod Münchena.
- Uh, to je nemoguće istražiti.
- Živjela je u nekom Badu blizu Münchena.
- Pa šta je niste potražili?
- Renéova mama hoće da taj problem René rješava kad se vrati.
- Ali njega nema!
- Mama misli da će se vratiti kao djed Jan, kad prođe puno godina.
- Što još znate o djetetu?
- Da je djevojčica. I da se zove Fleur.

U pošti u Jurišićevoj imenici su bili izlizani od listanja. Našla sam München. Našla sam Bad-ove oko Münchena. U jednom od njih imali su zubara s mađarskim prezimenom na slovo S, sa zvijezdom u imenu. Kraj imena stajao je telefonski broj. Pažljivo sam ispisala adresu.

Zamolit ću prijatelja u Njemačkoj da provjeri. On je svećenik, on će to znati.

Razgovarao je s gospodom. Sutra, kad završi posao, on je treba nazvati za dulji razgovor.

Javio se u ponoć. Točno je. Djevojčica je Renéovo dijete. Zove se Fleur.

Napisala sam gospođi pismo. Pitala je da li bi željela s Fleur posjetiti Zagreb. Bit će moja gošća. Renéovu mamu ne smijemo uznemiravati. Tko želi vidjeti Fleur, neka dođe.

Stigle su. Fleur je imala Renéov osmijeh. U vrtiću je bila najbolja u svojoj grupi u pjevanju i sviranju. Donijela mi je bijelog klauna kojeg je sama izradila. Od dva crna gumba sašila mu je oči.

Kod prijateljice-knjižničarke organizirali smo da Fleur nastupi u igrokazu. Bila je vila. Napravili smo veo i krunu od zlatnog papira. Pljeskali.

Csilla nije poštovala dogovor da ne uznemirava Renéovu mamu. Pojavila joj se na vratima, s Fleur u ruci. Nije to bio lijep susret. Baka je bila ljubazna i hladna, vidjelo se da jedva čeka da nepozvani gosti odu.

Razljutila sam se kad sam čula da je Csilla, mimo dogovora, posjetila Renéovu mamu i odvela joj dijete.

Kad su odlazile, u pozdravu je bilo manje žara nego pri susretu.

Išla sam Renéu na grob u Vukovar, kada je pronađen u nekoj jami. Mama je prepoznala i lančić koji je nosio oko vrata.

Csilla je poginula u saobraćajnoj nesreći. Rekla mi rođaka na tramvajskoj stanici.

-A Fleur?

Fleur navodno studira na nekom njemačkom sveučilištu.

Sačuvala sam njenog klauna. Možda će jednom doći. Zamišljam da studira slavistiku.

Spomenka Štimec